

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет Педагогічний

Кафедра початкової освіти

СИЛАБУС

**КУРСОВА РОБОТА З МЕТОДИК ВИВЧЕННЯ ПРЕДМЕТІВ
ОСВІТНІХ ГАЛУЗЕЙ**

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма 013 «Початкова освіта»

за спеціальністю 013 Початкова освіта

галузі знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від 29 серпня 2023 р.

Івано-Франківськ – 2023

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Курсова робота з методик вивчення предметів освітніх галузей
Викладач (-і)	Проф. Романишин Р.Я. Доц. Максименко Н.Б.
Контактний телефон викладача	0504331651
Е-mail викладача	ruslana.romanyshyn@pnu.edu.ua nataliia.maksumenko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 30 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Один раз на тиждень (вівторок)
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p>Курсова робота є обов'язковим компонентом науково-методичної й професійної підготовки бакалавра спеціальності 013 Початкова освіта. Вона є самостійною творчою роботою здобувачів освіти, спрямована на вдосконалення теоретичної і практичної підготовки майбутнього педагога та сприяє розвитку умінь працювати з літературними джерелами, досліджувати, аналізувати, систематизувати, узагальнювати вітчизняний та зарубіжний науковий досвід. Це перший досвід виконання студентами наукового дослідження, який надає їм можливість узагальнювати та систематизувати здобуті теоретичні знання, перевіряти їхню якість, розвивати пізнавальну активність, здійснювати аналіз та порівняння різних підходів до розв'язання певних педагогічних проблем.</p>	
3. Мета та цілі навчальної дисципліни	
<p><u>Метою</u> курсового дослідження є:</p> <p>1) поглиблення, розширення та систематизація теоретичних знань студентів з фахових методик початкової освіти; формування практичних умінь застосовувати отримані знання в практичній діяльності вчителя початкової школи; 2) оволодіння методами теоретичного, емпіричного та статистичного дослідження під час виконання курсового наукового дослідження; 3) формування у здобувачів освіти навичок наукового пошуку та самостійного творчого дослідження під час виконання курсової роботи; 4) виявлення наукових здібностей майбутніх учителів початкової школи та залученні їх до науково-дослідницької діяльності; 5) розвиток умінь публічного захисту наукової роботи та навичок ведення наукової дискусії.</p> <p><u>Основними цілями</u> написання курсового дослідження є формування у здобувачів освіти здатності до самостійного осмислення проблеми, розвиток початкових умінь здійснювати педагогічний експеримент та чітко й логічно узагальнювати його результати.</p>	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p><u>Загальні компетентності:</u></p> <p>ЗК-3. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p><u>Фахові компетентності:</u></p> <p>СК-2. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, використовувати відкриті ресурси, інформаційно-комунікаційні та цифрові технології, оперувати ними в професійній діяльності.</p> <p>СК-3. Здатність до інтеграції та реалізації предметних знань як основи змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.</p>	

СК-7. Здатність до моделювання змісту відповідно до очікуваних результатів навчання, добору оптимальних форм, методів, технологій та засобів формування ключових і предметних компетентностей молодших школярів у процесі вивчення освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти: мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

Результати навчання:

ПР-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПР-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПР-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПР-12. Застосовувати методи та прийоми навчання, інновації, міжпредметні зв'язки та інтегрувати зміст різних освітніх галузей в стандартних і нестандартних ситуаціях професійної діяльності в початковій школі, оцінювати результативність їх застосування.

5. Порядок роботи над курсовою роботою:

Виконання курсового дослідження має відбуватися у такій послідовності:

- 2.1. Вибір теми курсової роботи, написання вступу
- 2.2. Дослідження та опрацювання літературних джерел
- 2.3. Складання плану курсового проєкту
- 2.4. Проведення емпіричного дослідження, узагальнення його результатів
- 2.5. Написання тексту курсової роботи
- 2.6. Формулювання висновків, систематизація та подання роботи для перевірки

2.1. Вибір теми курсової роботи, написання вступу. Правильність вибору теми курсового дослідження багато в чому визначає успіх його виконання. Відповідно, вибір теми має бути продуманим етапом наукової роботи та здійснюватися з урахуванням наукової і практичної актуальності проблеми, наявності необхідної літератури, матеріалів для виконання. Тема наукового дослідження має відповідати інтересам її виконавців, обраному фаху та вимогам освітньої програми підготовки здобувачів освіти певного рівня підготовки. Виходячи із вимог програми з фахових методик викладання того чи того навчального предмета, курсова робота має мати творчий характер, певну наукову цінність та практичне значення. Висновки, зроблені в курсовій роботі, мають бути цінними для практики викладання певного предмета та спрямованими на формування умінь застосовувати набуті знання у майбутній фаховій діяльності. Обрана тема обговорюється та погоджується з науковим керівником, затверджується на засіданні кафедри. Якщо студент виявляє зацікавленість та б достатню обізнаність з певної проблеми, то допускається вибір власної теми дослідження. Після вибору теми курсової роботи необхідно продумати та розробити вступ до наукового дослідження. У вступі розкривається сутність порушеної проблеми, її значущість, обґрунтовується необхідність проведення наукового дослідження, здійснюється огляд психолого-педагогічної літератури з обраної теми, вказується на рівень її вивчення в теорії та практиці

педагогічної науки. В огляді в алфавітному порядку наводяться прізвища авторів, які досліджували означену проблему. Обов'язковим є визначення актуальності проблеми та обґрунтування доцільності її розробки для підвищення ефективності освітнього процесу сучасної початкової школи. Наступний етап – визначення об'єкта та предмета наукового дослідження. Об'єктом дослідження є відносно самостійна педагогічна система, яка підлягає теоретичному і практичному аналізу. Об'єктом дослідження виступає сукупність відношень різних аспектів теорії і практики науки, яка слугує джерелом необхідної інформації. Науково обґрунтоване визначення об'єкта дослідження – це не формальна, а суттєва, змістовна наукова дія, яка покликана зорієнтувати дослідника на виявлення місця і значення предмета дослідження. Предмет дослідження – це частина, елемент об'єкта, що досліджується з певною метою в конкретних умовах. Предметом дослідження виступають ті суттєві зв'язки і відносини, що підлягають безпосередньому вивченню в роботі, є головними, визначальними для наукового дослідження. Предмет визначає конкретний зміст об'єкта дослідження, його аспекти, властивості, характерні риси, функції тощо. Предмет дослідження є більш вузьким поняттям, ніж об'єкт. Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як філософські поняття «загальне» і «часткове». В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Саме на нього має бути спрямована основна увага виконавця наукового дослідження, оскільки саме предмет дослідження визначає тему курсового проекту, яка представлена на титульній сторінці як його назва. Мета дослідження – це уявлюваний результат науково-дослідної діяльності студента, якого він хоче досягти. Метою наукового дослідження вважається головне, універсальне наукове завдання, виконанню якого підпорядковуються всі його структурні частини. Від чіткого формулювання мети наукової роботи залежить визначення її основних завдань, складання плану та процес виконання наукового дослідження. Мета визначає коло теоретичних проблем, які мають бути вирішені в роботі, визначає напрями наукового пошуку, орієнтує на підвищення якості роботи. У відповідності до сформульованої мети визначаються основні завдання, які мають бути розв'язані у процесі виконання курсової роботи. Завдання курсової роботи – це локальні, чіткі, конкретні питання, які досліджуються в її окремих розділах або параграфах. Завдання мають спрямовуватися на конкретизацію основної мети дослідження, а їхнє визначення має бути пов'язаним з назвами основних розділів роботи. Виокремлення завдань дослідження та їхнє виконання визначають закономірність етапів загального процесу наукового аналізу обраної теми. Залежно від теми курсового дослідження можуть бути розроблені кілька важливих проблем, тобто кілька відповідних наукових завдань (4-5). Завдання наукового дослідження можуть полягати в аналізі науковопедагогічної літератури з обраної проблеми, виявленні шляхів її розв'язання, узагальненні практичного досвіду вирішення проблеми, розробленні науково обґрунтованих рекомендацій з розв'язання визначеної проблеми тощо.

2.2. Дослідження та опрацювання літературних джерел. Опрацювання літературних джерел – важливий етап наукового дослідження, організацію якого слід виконувати у відповідності до певних вимог. Процес опрацювання наукової та навчально-методичної літератури з обраної теми має здійснюватися з урахуванням кола проблем, які вона охоплює, та тенденцій розвитку процесів та явищ, які виступають предметом наукового дослідження. Дослідження літератури має починатися з ознайомлення виконавцем роботи зі станом розроблення порушеної проблеми в педагогічній теорії та практиці. З цією метою потрібно здійснювати добір та аналіз літератури та належним чином укласти бібліографію, яка в наступному має бути представлена в списку використаних джерел. Самостійний пошук літературних джерел має здійснюватися за допомогою бібліотечних каталогів (систематичного, предметного, алфавітного, електронного), реферативних журналів, бібліографічних довідників. Значне місце у цьому процесі має належати пошукові потрібної інформації у мережі Інтернет, яка надає можливість аналізувати сучасні наукові та навчально-методичні матеріали з різних галузей знань. Дібрані

літературні джерела мають бути ретельно опрацьовані. Якщо вони відповідають проблематиці дослідження, то їх необхідно уважно прочитати, критично оцінити їхній зміст, проаналізувати та порівняти різні позиції вчених щодо порушеної проблеми. Особливу увагу слід приділяти опису бібліографічних матеріалів. Задля цього слід визначити відомості про автора, повну назву видання, видавництво, рік видання, загальну кількість сторінок. Ця інформація стане в нагоді, якщо виникне потреба у повторному перегляді джерела для уточнення цитати або ж для оформлення списку використаних джерел.

2.3. Складання змісту-плану курсового проєкту. Після аналізу дібраної літератури з обраної теми здійснюється складання попереднього плану курсового проєкту (у роботі він позначається як «ЗМІСТ»). У процесі виконання дослідження план може змінюватися, коректуватися і доповнюватися. У плані має бути представлено вступ, два (за потребою – 3) розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Питання плану мають бути розміщені у певній послідовності відповідно до логіки та хронології розвитку проблеми. На підготовчому етапі виконавець роботи пропонує науковому керівникові самостійно складений план. Він обговорюється з керівником, у разі необхідності коригується й після цього затверджується. План курсової роботи має відповідати певним вимогам: назви розділів і параграфів мають відповідати темі порушеної проблеми, відображати всі представлені в ній дефініції, бути приблизно однаковими за кількістю сторінок. Назви і зміст розділів не мають містити однакову інформацію та повторювати назву курсової роботи.

2.4. Проведення експериментального дослідження, узагальнення його результатів Обов'язковим елементом виконання курсової роботи з фахових методик є емпіричне (експериментальне) дослідження, яке проводиться у формі педагогічного експерименту. Педагогічний експеримент – це комплексний метод дослідження, який включає в себе: діагностику – спостереження, опитування, бесіди, тестування тощо, реалізацію розробленої методики та перевірку її результативності. Виділяють кілька етапів проведення педагогічного експерименту: констатувальний, формувальний та контрольний. Констатувальний етап експерименту – діагностувального характеру. Він спрямований на визначення реального стану проблеми в практиці роботи початкової школи. Метою констатувального експерименту є:

- збір вихідних даних про певний розвиток молодших школярів (мовленнєвий, інтелектуальний, фізіологічний тощо);
- аналіз ставлення вчителів або учнів до процесу формування умінь та навичок, що досліджуються;
- визначення рівня сформованості умінь та навичок, визначених Типовими освітніми програмами тощо.

Зібрані в ході констатувального експерименту дані виступають підставою для розробки експериментальної методики навчання, спрямованої на формування та розвиток певних якостей та властивостей молодших школярів в освітньому процесі початкової школи. Констатувальний експеримент як комплексний метод дослідження передбачає реалізацію низки спеціальних дослідницьких методів: вивчення й аналіз педагогічної навчальної документації, передового педагогічного досвіду через спостереження, анкетування, бесіди, інтерв'ю, тести тощо. Отримані результати використовуються для формулювання загальних висновків про стан досліджуваної проблеми на даному етапі наукового пошуку. Формувальний етап експерименту проводиться з метою перевірки ефективності розробленої дослідником нової методики навчання, спрямованої на формування або розвиток певних характеристик здобувачів освіти. Під час його проведення здійснюється підтвердження висунутої гіпотези в процесі доведення фактів, завдяки яким досягається ефективність освітнього процесу. Цей експеримент проводиться з метою апробації та перевірки ефективності певної системи заходів, розробленої студентом в процесі експериментальної роботи. Для його здійснення визначаються експериментальні та

контрольні класи, які мають працювати в максимально однакових умовах.

Під час проведення означеного експерименту необхідно вказувати:

- класи або групи учнів, які є учасниками експериментальної роботи;
- час проведення експериментальної методики навчання;
- зміст експериментальних завдань для молодших школярів;
- аналіз і оцінку виконання завдань учнями.

Контрольний етап експерименту проводиться з метою перевірки ступеня достовірності тих результатів, які отримані під час проведення констатувального та формувального етапів. Він спрямований на аналітично-якісний аналіз отриманих фактів, передбачає оцінку результативності кожного варіанту, перевіреного в експерименті, формулювання висновків і практичних рекомендацій.

2.5. Написання тексту курсової роботи. Після опрацювання літературних джерел, консультацій з науковим керівником, проведення емпіричного дослідження автор наукової роботи може приступати до написання її тексту. Текст курсової роботи має відповідати питанням плану, бути написаний студентом самостійно і відзначитись критичним підходом до матеріалу, що використовується в ній, відзначитися комплексним системним підходом до вирішення поставлених завдань. Викладення матеріалу наукової роботи має відбуватися у відповідності до плану. Пункти плану необхідно розкривати чітко, логічно, послідовно на основі використання наукового стилю. Зміст кожного наступного параграфа має витікати із попереднього та бути його органічним продовженням. Кожне запропоноване положення важливо теоретично обґрунтувати, підтвердити зібраним та систематизованим матеріалом. Теоретична частина курсової роботи має вирізнятися чіткістю, точністю та лаконічністю викладу. Значна частина дослідження має бути присвячена викладанню змісту педагогічного експерименту та узагальненню його результатів. У курсовій роботі автор має вказати, як експериментальна робота вплинула на ефективність процесу навчання молодших школярів з того чи іншого предмета.

2.6. Формулювання висновків, систематизація та подання роботи для перевірки
Завершальним етапом написання роботи є підведення підсумків дослідження, формулювання висновків, узагальнення і пояснення фактичного матеріалу, представлення рекомендацій, оформлення результатів наукового дослідження. Виконаний варіант курсової роботи доповнюється, уточнюється, остаточно формулюються висновки й пропозиції, редагується текст та подається для перевірки науковому керівникові. Потім він має доопрацьовуватися з урахуванням зауважень і побажань наукового керівника. Остаточний варіант курсової роботи, узгоджений з науковим керівником, має бути представлений на кафедру у визначений регламентом термін для рецензування та реєструється у спеціальному журналі.

б. Захист курсової роботи. Оцінювання курсового проєкту. Захист курсової роботи спрямований на підтвердження самостійності виконання роботи, на визначення умінь здобувача освіти демонструвати розуміння теми дослідження, обґрунтовано відповідати на запитання, робити рекомендації та висновки. Захист курсової роботи здійснюється у визначені терміни в присутності комісії, яка складається з керівника та членів кафедри. Він має відбуватися в такій послідовності:

- доповідь студента про результати курсової роботи (5-8 хв.);
- запитання до автора наукового дослідження;
- відповіді здобувача освіти на запитання членів комісії із захисту курсової роботи та осіб, присутніх на захисті;
- рішення комісії про оцінку роботи.

Робота може супроводжуватися розробленою студентом презентацією (8-9 слайдів), у якій у схематичній формі представляються результати наукового дослідження.

Результати захисту курсової роботи визначаються оцінками «відмінно», «добре», «задовільно» і «незадовільно» з урахуванням визначених критеріїв. Критеріями оцінювання наукової роботи виступають: актуальність обраної теми дослідження; спрямованість роботи на розробку практичних рекомендацій; відповідність логічної побудови роботи поставленим цілям і завданням; наявність альтернативних підходів до вирішення визначених проблем; професійний рівень обґрунтування та представлення запропонованих рішень; ступінь самостійності проведення дослідження. Окрім цього, оцінюється уміння стисло, послідовно й чітко викладати сутність і результати дослідження; здатність аргументовано захищати свої пропозиції, думки, погляди; загальний рівень підготовки студента. Якість виконання курсової роботи та результати її захисту оцінюються за шкалою оцінювання ECTS, відповідно до якої вихідною кількістю балів при рецензуванні і захисті наукового дослідження вважається 100 балів

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Шкала оцінювання курсової роботи</p> <p>На «відмінно» (90-100 балів) оцінюється робота за умови повного розкриття теми і мети дослідження; дотримання усіх вимог до виконання й оформлення курсового проєкту; наявності в ньому самостійного практичного дослідження, чіткого формулювання його результатів; наявності логічних висновків, які розкривають визначені завдання; творчого підходу до висвітлення порушеної проблеми; правильного оформлення курсової роботи. Доповідь студента на захисті логічна і змістовна, відображає зміст курсової роботи; відповіді на запитання правильні й логічно аргументовані. Роботу виконано у відповідності до вимог академічної доброчесності.</p> <p>«Добре» (70-89 балів) - оцінка курсової роботи, тема якої розкрита, але мають місце незначні недоліки в оформленні теоретичної чи практичної частини дослідження; під час аналізу літературних джерел не повною мірою досліджені сучасні наукові позиції; недостатньо повно представлені результати дослідження й висновки; робота загалом оформлена згідно з чинними вимогами, проте спостерігаються окремі помилки та стилістичні огріхи. Доповідь на захисті логічна, послідовна, але відображає не всі змістові компоненти курсової роботи; відповіді на запитання правильні і логічні. Роботу виконано у відповідності до вимог академічної доброчесності.</p> <p>На «задовільно» (50-69 балів) оцінюється робота, в якій недостатньо розкрита тема дослідження; зміст не повною мірою відповідає меті роботи; здійснено поверхневий аналіз теоретичних засад дослідження; наявний недостатній обсяг фактичного матеріалу, розділи мають реферативний характер, не містять аналізу літературних джерел та елементів наукового дослідження; висновки сформульовані формально; мають місце недоліки під час оформлення курсової роботи. Доповідь на захисті не відрізняється самостійністю, не всі відповіді на запитання правильні й логічно аргументовані. Роботу виконано у відповідності до вимог академічної доброчесності.</p> <p>«Незадовільно» (0-49 балів) – оцінка за курсову роботу, якщо не розкрита тема дослідження; мета і зміст роботи не узгоджені між собою; аналіз</p>
---	--

літературних джерел поверхневий та не послідовний; виконання дослідження носить несистемний характер; висновки поверхневі, не витікають із змісту дослідження; спостерігаються суттєві огріхи в оформленні курсової роботи. Доповідь на захисті не самостійна; відповіді на запитання комісії неточні або неповні. Робота не відповідає вимогам академічної доброчесності і, як правило, не допускається до захисту.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: виконуються з дотриманням академічної доброчесності.

Академічна доброчесність. Виконання курсового дослідження має ґрунтуватися на засадах академічної доброчесності, яка полягає в дотриманні етичних принципів щодо виконання наукової роботи та визначених законом правил. Перевірка текстів науково-дослідних робіт здобувачів освіти на наявність плагіату обумовлена змістом Законів України: «Про вищу освіту», «Про освіту», «Про авторське право і суміжні права», а також Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (2022р.)

8. Рекомендована література

1. Державний стандарт початкової освіти. Прийняття від 21 лютого 2018 р. № 87. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npas/pro-zatverdzhennya-derzhavnogo-standartu-pochatkovoyi-osviti>

2. Закон України «Про авторське право і суміжні права». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12#Text>

3. Закон України «Про вищу освіту». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>

4. Закон України «Про освіту». Прийняття від 05.09.2017 URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

5. Концепція Нової української школи. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>

6. Максименко Н.Б. Методичні рекомендації для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 013 Початкова освіта щодо виконання курсових робіт з методик вивчення предметів освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти. Навчально-методичне видання. Івано-Франківськ: НАІР, 2023. 50 с. URL: <https://kpo.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/174/2023/09/maksymenkometodychni-rekomendatsii-do-kursovykh-robit.pdf>

7. Положенням про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (2022р.) URL: <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/10/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0%D0%BA%D1%86%D1%96%D1%8F-%D0%9F%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%B1%D1%96%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F-%D0%B0%D0%BA%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D1%96%D1%87%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D1%83-%D0%BF%D0%BB%D0%B0%D0%B3%D1%96%D0%B0%D1%82%D1%83.pdf>

**Викладачі: проф. Романишин Р.Я.
доц. Максименко Н.Б.**

